Dziennik Urzędowy
Unii Europejskiej

PL
Seria C

C/2025/5150

28.10.2025

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Współzależność między pokojem a zmianą klimatu: potrzeba odnowionej globalnej dyplomacji

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2025/5150)

Sprawozdawca: **Dimitris DIMITRIADIS**

Współsprawozdawca: **Peter SCHMIDT**

Doradczynie i doradcy	Ioannis PAPADIMOS (z ramienia sprawozdawcy, Grupa I) Jeffrey SACHS (z ramienia współsprawozdawcy, Grupa II)
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	23.1.2025
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Stosunków Zewnętrznych
Data przyjęcia przez sekcję	12.6.2025
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	71/1/1
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.7.2025
Sesja plenarna nr	598
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	131/17/7

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Unia Europejska (UE) musi przyjąć kompleksowe i zintegrowane podejście, aby zająć się coraz silniejszymi powiązaniami między zmianą klimatu, zdrowiem, zagrożeniami dla bezpieczeństwa i globalnym ładem. Ponieważ współpraca międzynarodowa stoi w obliczu rosnących wyzwań związanych z autorytaryzmem, protekcjonizmem i nacjonalizmem, UE powinna stać się wiarygodnym i odpornym liderem globalnej dyplomacji klimatycznej. Konieczne jest, aby polityka klimatyczna i polityka bezpieczeństwa nie były już traktowane w odosobnieniu. Należy postrzegać je raczej jako wzajemnie wzmacniające się elementy zrównoważonej i pokojowej przyszłości świata: zasadniczą misją projektu integracji europejskiej jest przecież szerzenie i zachowanie pokoju, praw podstawowych i demokracji.

1.2. W polityce zagranicznej UE powinna opowiadać się za dyplomacją klimatyczną, która łączy cele środowiskowe z zapobieganiem konfliktom i budowaniem pokoju. Podejście to musi opierać się na odnowionych globalnych sojuszach, inkluzywnych partnerstwach i zintegrowanych ramach polityki. Ewoluujące zaangażowanie zewnętrzne UE powinno odzwierciedlać współzależność globalnych wyzwań, zważywszy, że degradacja środowiska i niestabilność są ze sobą ściśle powiązane. Włączając kwestie bezpieczeństwa klimatu do swoich strategii dyplomatycznych i rozwojowych, UE może przyczynić się do wyeliminowania pierwotnych przyczyn konfliktów, a zarazem do wzmocnienia globalnych zobowiązań w dziedzinie klimatu.

1.3. Ponadto UE powinna szerzyć wartości, propagując działania w dziedzinie klimatu, które wpisują się w cele zrównoważonego rozwoju. Obejmuje to inwestycje w dobre rządy, w bezpieczeństwo żywnościowe, wodne i energetyczne, bezpieczne miasta i odporne źródła utrzymania. Działania humanitarne i adaptacyjne powinny mieć inkluzywny i partycypacyjny charakter, angażując organizacje oddolne, podmioty społeczeństwa obywatelskiego oraz inicjatywy prowadzone przez młodzież i nakierowane na kobiety.

1.4. Równie istotny jest w dalszym ciągu jasny i ambitny wewnętrzny program polityczny. UE musi przyspieszyć wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu za pomocą krajowych i ogólnounijnych planów działania. Te plany powinny dotyczyć dekarbonizacji, praktyk gospodarki o obiegu zamkniętym, zrównoważonego użytkowania gruntów i ochrony różnorodności biologicznej. Bieżące wyzwania gospodarcze nie mogą opóźniać tej transformacji. Należy za to wykorzystać inwestycje w dziedzinie klimatu jako dźwignię ożywienia gospodarczego i globalnej konkurencyjności w obszarze innowacji ekologicznych i cyfrowych.

1.5. Jednocześnie UE powinna zintensyfikować swoją dyplomację w zakresie Zielonego Ładu i celów zrównoważonego rozwoju, wykorzystując swoją wiedzę fachową w zakresie zrównoważonego rozwoju do wspierania regionów rozwijających się. Obejmuje to wzmocnienie partnerstw poprzez ustrukturyzowaną współpracę z globalnym Południem. Propagując wspólne ramy klimatyczne i ułatwiając transfer technologii, Europa może wspierać sprawiedliwą transformację na globalnym Południu, a zarazem wzmacniać swój wpływ na świecie.

1.6. Na forach wielostronnych UE musi pozostać liderem rzecznictwa na rzecz klimatu na świecie. Powinna przewodzić apelowi o ambitne działania na forum Zgromadzenia Ogólnego i Rady Bezpieczeństwa ONZ, a także na posiedzeniach stron kluczowych konwencji środowiskowych, takich jak Ramowa konwencja ONZ w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), Konwencja o różnorodności biologicznej (CBD) i konwencja ONZ w sprawie zwalczania pustynnienia (UNCCD). Silna obecność wielostronna ma szczególne znaczenie w kontekście słabnącego zaangażowania USA.

1.7. Ponadto odnowiona strategia dyplomatyczna UE musi opierać się na trzech zasadach przewodnich. Po pierwsze, kwestie klimatyczne powinny zostać w pełni uwzględnione w strategiach zapobiegania konfliktom. Oznacza to włączenie analizy ryzyka środowiskowego do wysiłków na rzecz budowania pokoju i proaktywne reagowanie na napięcia związane z zasobami. Po drugie, UE musi priorytetowo traktować współpracę regionalną i wielostronną, która sprzyja zarówno odporności na zmianę klimatu, jak i rozwiązywaniu konfliktów, wspierając oddolne i regionalne wysiłki w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Po trzecie, należy promować zrównoważony rozwój jako mechanizm pokojowy, obejmujący ukierunkowane inwestycje w energię ze źródeł odnawialnych, w ponowne zalesianie i rolnictwo przyjazne klimatowi, przyczyniające się do zmniejszenia podatności na zagrożenia i do zapobiegania konfliktom.

1.8. Z myślą o odnowieniu i wzmocnieniu dyplomacji EKES wzywa UE, by przezwyciężyła wewnętrzną fragmentację i podjęła odważne kroki ku autonomii strategicznej. Ta autonomia musi jednak przełożyć się na zdolności operacyjne, konkretne strategie polityczne i skoordynowane działania państw członkowskich. Bez wymiernych postępów w dziedzinie obronności, niezależności energetycznej i odporności gospodarczej UE grozi regres w świecie, który jest w coraz większym stopniu kształtowany przez jednostronne podejmowanie decyzji i walkę o władzę.

1.9. Jedynie dzięki takiemu zintegrowanemu, proaktywnemu i opartemu na wartościach podejściu Unia Europejska może utrzymać swoją wiarygodność i przywództwo w świecie stojącym w obliczu dwojakiego zagrożenia: zakłóceń klimatu i niestabilności geopolitycznej. Mając to na uwadze, UE mogłaby wykorzystać swoją politykę handlową jako narzędzie wspierania zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałania zmianie klimatu i pobudzania pokojowego wzrostu gospodarczego, ponieważ polityka handlowa należy do wyłącznych kompetencji UE, umożliwiając Europie mówienie jednym głosem, a tym samym „eksport” wartości europejskich dotyczących praw człowieka i praw socjalnych, ochrony środowiska i polityki klimatycznej.

2. **Wprowadzenie**

2.1. EKES przyznaje, że nie da się już zaprzeczyć istnieniu nierozerwalnego związku między zmianą klimatu a stabilnością na świecie. Rosnące temperatury, ekstremalne zdarzenia pogodowe i niedobór zasobów to nie tylko problemy środowiskowe, ale również istotne katalizatory konfliktów. Jeśli chcemy zapewnić pokój, musimy uznać, że działania w dziedzinie klimatu są kamieniem węgielnym polityki bezpieczeństwa. Te alarmujące realia wymagają odnowionego zaangażowania na rzecz globalnej dyplomacji, w ramach której odporność na zmianę klimatu jest elementem wysiłków na rzecz budowania pokoju.

2.2. Podsumowując wcześniejsze prace, w szczególności REX/569 ([1]) i REX/578 ([2]), EKES pragnie kontynuować i rozwinąć ich konkluzje i zalecenia. Z jednej strony akcentują one wagę zrozumienia złożonych relacji w obrębie powiązania między klimatem a bezpieczeństwem, ponieważ zmiana klimatu i degradacja środowiska są globalnymi wyzwaniami, których dynamika – w połączeniu z podatnością rolnictwa, zasobów wodnych ([3]) i infrastruktury – dotyka ludzi w wielu krajach. Z drugiej strony uwypuklają potrzebę pilnych i odpornych reakcji na te wyzwania i wskazują, że podstawową misją projektu europejskiego jest szerzenie i utrzymanie pokoju, nierozerwalnie związanego z ochroną i propagowaniem praw podstawowych i demokracji. EKES zwrócił już uwagę na szkody w środowisku spowodowane przez wojnę, obejmujące degradację ekosystemów, zanieczyszczenie powietrza i wody oraz skażenie pól uprawnych i pastwisk ([4]).

2.3. Zmiana klimatu zbliża się do kilku globalnych punktów krytycznych lub je przekracza – punktów takich jak m.in.: 1) wzrost poziomu mórz i oceanów o kilka metrów, 2) śmierć głównych biomów (np. przekształcenie się lasu deszczowego Amazonii w użytki zielone), 3) załamanie cyrkulacji oceanicznej, przyspieszenie ocieplania się Oceanu Południowego (przyspieszenie niszczenia zachodniego lądolodu antarktycznego) i ochładzania się północnego Atlantyku, 4) topnienie wiecznej zmarzliny borealnej i rozległe pożary lasów borealnych.

2.4. Zmiana klimatu zwiększy częstotliwość, zasięg i intensywność konfliktów siłowych i może zdestabilizować klimat w następujący sposób: 1) może destabilizować politykę i wywoływać konflikty społeczne (między obszarami miejskimi a wiejskimi, ludnością osiadłą a koczowniczą itd.) w społeczeństwach, 2) pogłębiać globalny kryzys głodowy przez obniżenie plonów, prowadząc do rozdrobnienia światowego handlu żywnością, i podnieść ceny żywności, 3) zaostrzyć konflikty międzynarodowe o zasoby energetyczne i mineralne, 4) zaogniać spory transgraniczne dotyczące zasobów wody słodkiej, 5) prowadzić do wysiedlenia ludności, 6) pogłębiać ubóstwo skrajne, jak w doświadczonych konfliktami Sahelu, wschodnim Kongu, Etiopii i Sudanie, 7) otworzyć region arktyczny dla transportu, wydobycia i innego rodzaju działalności gospodarczej, a tym samym nasilić strategiczną konkurencję i być może także konflikt między poszczególnymi podmiotami. Dlatego też należy podkreślić potrzebę spójności między państwami członkowskimi a sąsiadami i partnerami UE, zwłaszcza w celu zapewnienia ciągłości między obszarami znajdującymi się na terytorium Europy a tymi położonymi poza nim.

2.5. Poza tym jest pięć głównych sposobów, w jakie konflikty siłowe utrudniają przeciwdziałanie zmianie klimatu, a mianowicie: 1) konflikty siłowe i ogólniej operacje wojskowe bezpośrednio powodują znaczne szkody w środowisku; 2) konflikty siłowe uniemożliwiają rządowe planowanie i inwestycje w trzech kluczowych obszarach działań na rzecz klimatu: łagodzenia skutków zmiany klimatu (wprowadzenie bezemisyjnego systemu energetycznego), przystosowania do nich (ukierunkowane inwestycje w celu skompensowania szkód w środowisku, takie jak ochrona przeciw powodziom i suszom) i odporności na nie (całościowe inwestycje w systemy ostrzegania i zdolność systemów stworzonych przez człowieka do powrotu do normy po stratach i szkodach związanych z klimatem); 3) konflikty siłowe wyczerpują dochody rządowe, które są niezbędne do dokonywania zasadniczych inwestycji związanych z klimatem; 4) konflikty siłowe utrudniają współpracę między państwami w celu przezwyciężenia efektu „gapowicza" w działaniach w dziedzinie klimatu; ponieważ w konfliktach siłowych jedne narody walczą z innymi, zdolność podjęcia współpracy korzystnej dla wszystkich maleje lub zanika; 5) konflikty siłowe eliminują zaufanie między państwami, które jest potrzebne do regionalnych działań na rzecz klimatu, takich jak transgraniczna współpraca energetyczna (np. łączenie magazynów energii odnawialnej w różnych krajach w jeden lub wspólne zarządzanie zagrożonym biomem takim jak las deszczowy lub wododział, które są położone na terytorium dwóch lub większej liczby sąsiednich państw).

2.6. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) dostrzega pilną potrzebę zajęcia się kwestią współzależności między zmianą klimatu i pokojem. Zmiana klimatu coraz bardziej staje się głównym czynnikiem braku bezpieczeństwa na świecie. Pogłębia istniejące podatności na zagrożenia, przyczynia się do przymusowych przesiedleń i wzmaga konkurencję o ograniczone zasoby. W miarę nasilania się zagrożeń związanych z klimatem UE musi wzmocnić swoją reakcję dyplomatyczną i instytucjonalną, aby przeciwdziałać wpływowi klimatu na pokój i stabilność, zwłaszcza w nowym porządku geopolitycznym. Prace EKES-u nad dyplomacją dotyczącą obiegu zamkniętego mogą uzupełniać cele tej opinii. Na przykład Europejska Agencja Obrony podejmuje już wewnętrzne wysiłki, by stosować zasady gospodarki o obiegu zamkniętym w swoich zamówieniach publicznych (za pośrednictwem finansowanego w ramach LIFE forum inkubacyjnego na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym w europejskiej obronności (IFCeeD)), co stwarza szansę uzyskania spójnych możliwości w tej dziedzinie.

([1]) Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Dyplomacja klimatyczna UE" (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C, C/2024/1575, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1575/oj).

([2]) Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady – Nowe perspektywy dotyczące związku między klimatem a bezpieczeństwem: uwzględnianie wpływu zmiany klimatu i degradacji środowiska na pokój, bezpieczeństwo i obronę" (JOIN(2023) 0019 final) (Dz.U. C, C/2024/2106, 26.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2106/oj).

([3]) Na temat wody zob. apel EKES-u o Europejski Niebieski Ład | powiązane opinie: Niebieski Ład UE, EKES.

([4]) Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Prawo do zdrowego środowiska w Unii Europejskiej, szczególnie w kontekście wojny w Ukrainie" (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 228 z 29.6.2023, s. 10).

3. **Kontekst**

3.1. Zmiana klimatu jest podstawowym i pilnym zagrożeniem bezpieczeństwa, zmieniającym globalną stabilność. Kaskadowe skutki zmiany klimatu wzmacniają istniejące podatności i stwarzają nowe zagrożenia dla bezpieczeństwa, zwłaszcza w regionach niestabilnych i ośrodkach miejskich.

3.2. Sprostanie wyzwaniom klimatycznym i utrzymanie międzynarodowego porządku opartego na zasadach to wzajemnie powiązane priorytety: żadnego nie uda się zrealizować bez drugiego i oba mają zasadnicze znaczenie dla ochrony bezpieczeństwa ludzkiego i narodowego.

3.3. Cel dotyczący przeciwdziałania zmianie klimatu jest zapisany w art. 191 ust. 1 TFUE jako koncepcja, która ma być propagowana w działaniach zewnętrznych Unii. W globalnej strategii UE z 2016 r. stwierdzono, że „[z]miana klimatu i degradacja środowiska przyczyniają się do zaostrzenia potencjalnego konfliktu ze względu na ich wpływ na pustynnienie, degradację gleby, niedobór wody i żywności". W strategii uznano klimat za „czynnik zwielokrotniający zagrożenie powodujący niedobór wody i żywności, pandemie i przesiedlenia" ([5]).

3.4. Ponadto Europejski Zielony Ład ([6]) powinien pozostać kluczowym elementem unijnych ram polityki, mającym na celu przekształcenie Unii w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę. W Zielonym Ładzie zobowiązano się nie tylko do przekształcenia Europy do 2050 r. w pierwszy „kontynent neutralny pod względem emisji dwutlenku węgla", ale również do połączenia celów klimatycznych ze strategiami na rzecz wzrostu dobrobytu i bezpieczeństwa. Ten kompleksowy plan pokazuje, jak UE jest zaangażowana w przeciwdziałanie zmianie klimatu poprzez opracowanie szeroko zakrojonej i wielotorowej strategii uwzględniającej czynniki geopolityczne, gospodarcze i środowiskowe.

3.5. UE powinna również wykorzystać strategię Global Gateway, łącząc dyplomację klimatyczną i geoekonomiczną poprzez zacieśnienie współpracy międzynarodowej, a jednocześnie włączając cele zrównoważonego rozwoju do swoich sztandarowych projektów i inicjatyw. Jej sztandarowe projekty powinny dotyczyć połączenia pokoju, konfliktu i demokracji.

3.6. Jako element szerszego kompleksu zagadnień łączących klimat i bezpieczeństwo realizacja Planu działania w zakresie zmiany klimatu i obronności przyczynia się do realizacji szerszej zakrojonego programu działań UE, w szczególności konkluzji Rady w sprawie dyplomacji klimatycznej ze stycznia 2020 r. ([7])

3.7. W marcu 2022 r. Rada UE przyjęła Strategiczny kompas ([8]), który następnie został zatwierdzony przez przywódców UE. Kompas ma na celu stworzenie wspólnej wizji strategicznej dotyczącej wyzwań w zakresie bezpieczeństwa, w tym klimatu, oraz przełożenie tej wizji na kierunki działania i rezultaty.

3.8. Jednak niezależnie od argumentu, że polityka klimatyczna jest obecnie polityką bezpieczeństwa, UE jeszcze bardziej oddaliła się od zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, które obejmowałoby wszystkie wyzwania. Co dziwne, szerszy geopolityczny komponent polityki UE dotyczący klimatu był nieobecny w sytuacji tak doniosłej zmiany. Nie poczyniono żadnych istotnych postępów, a geopolitykę klimatyczną w pewien sposób spychają na dalszy plan inne kalkulacje geopolityczne i powrót do bardziej tradycyjnego bezpieczeństwa. Sytuację tę wyjaśniają interesy zarówno geoekonomiczne, jak i polityczne.

4. **Uwagi**

Pilna potrzeba przywództwa UE

4.1. EKES rozumie, że wzrost autorytaryzmu, protekcjonizmu i nacjonalizmu może podważać współpracę międzynarodową mającą na celu przeciwdziałanie wynikającemu ze zmiany klimatu ryzyku dla bezpieczeństwa. Żyjemy w epoce, w której powiązanie między polityką klimatyczną a polityką bezpieczeństwa staje się coraz ważniejsze, jednak związek między wspólnymi działaniami a globalnym zrozumieniem słabnie i nie można go już uważać za oczywistość.

([5]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en.
([6]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl.
([7]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-climate-change-and-defence-roadmap_en.
([8]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en.

4.2. EKES uważa, że bez względu na to, czy chodzi o obronność, handel, klimat czy dyplomację, Europa stoi w obliczu ogromnego wyzwania: jak objąć rolę odpornego, autonomicznego podmiotu na arenie światowej. Skoro działania na rzecz klimatu tracą na znaczeniu w programie politycznym USA, Europa musi aktywnie przygotować się na świat, w którym już nie może zakładać zbieżności stanowisk ze Stanami Zjednoczonymi.

4.3. EKES jest głęboko przekonany, że wobec wycofania się USA z międzynarodowych ustaleń i zobowiązań w dziedzinie klimatu UE nie tylko musi starać się uzyskać środki, by wypełnić próżnię, ale także powinna wzmocnić sojusze, które chronią politykę klimatyczną przed zawirowaniami geopolitycznymi. Nadszedł czas, by odnowić globalną dyplomację. Świat nie może sobie pozwolić na traktowanie konfliktu i zmiany klimatu jako odosobnionych problemów. Zrównoważona i pokojowa przyszłość zależy od tego, czy będziemy potrafili połączyć te dziedziny i wdrożyć zintegrowane rozwiązania, które wspierają stabilność środowiskową i geopolityczną.

4.4. UE odgrywa pierwszoplanową rolę w pobudzaniu tej transformacji, dbając o to, by działań w dziedzinie klimatu nie postrzegano już jako odrębnych od budowania pokoju, lecz jako jego zasadniczy element. Ewoluująca polityka zagraniczna UE musi odzwierciedlać wzajemne powiązanie globalnych wyzwań, w szczególności związek między degradacją środowiska a konfliktami. Stwierdzenie, że to wyzwanie ma pilny charakter, nie będzie w żadnym przypadku przesadne. W miarę nasilania się zagrożeń dla bezpieczeństwa związanych z klimatem dyplomacja musi tak ewoluować, aby odzwierciedlić tę nową rzeczywistość.

4.5. EKES sugeruje, by UE zachowała swoją pozycję zaufanego partnera w walce ze zmianą klimatu, i podkreśla, że powinna odgrywać przywódczą rolę i szerzyć wartości. W tym celu można by realizować inwestycje w szersze cele zrównoważonego rozwoju (dobre rządzenie, źródła utrzymania, bezpieczeństwo żywnościowe, bezpieczne miasta), a w działania humanitarne uwzględniające kwestie klimatu i bezpieczeństwa należałoby włączyć organizacje oddolne, organizacje kierowane przez młodzież oraz społeczeństwo obywatelskie. Zasadnicze znaczenie mają inkluzywny, zróżnicowany i oparty na dowodach proces decyzyjny dotyczący łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, a także bezpieczeństwo energetyczne i gospodarcze oraz zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi i reagowanie na te klęski.

4.6. EKES wnosi, aby UE przezwyciężyła wewnętrzne rozdrobnienie i podjęła odważne kroki w kierunku autonomii strategicznej. Ta autonomia musi jednak przełożyć się na zdolności operacyjne, konkretne strategie polityczne i skoordynowane działania państw członkowskich. Bez wymiernych postępów w dziedzinie obronności, niezależności energetycznej i odporności gospodarczej UE grozi regres w świecie, który coraz bardziej kształtują jednostronne decyzje i walka o władzę.

4.7. Dla stabilności geopolitycznej, samowystarczalności i budowania pokoju niezbędna jest zwłaszcza zielona transformacja energetyczna. Narody muszą pobudzać wyższy stopień współpracy gospodarczej między regionami, kładąc nacisk na transformację światowego systemu energetycznego. Równocześnie Europa musi inwestować w krajowe zdolności w zakresie odnawialnych źródeł energii, aby zwiększyć decentralizację i samowystarczalność energetyczną. To dwutorowe podejście ogranicza globalne emisje, a zarazem sprzyja wzajemnemu zaufaniu, zmniejsza zależność od paliw kopalnych i łagodzi ryzyko konfliktu.

4.8. UE powinna opracować trojaką strategię działań w dziedzinie klimatu. Po pierwsze, należy w niej określić krajowe i ogólnounijne plany osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu w zakresie dekarbonizacji, zachowania różnorodności biologicznej, ochrony użytkowania gruntów, gospodarki o obiegu zamkniętym i innych środków. Obecna stagnacja gospodarcza w Europie nie jest powodem do opóźnień, lecz raczej do nasilenia działań. Inwestycje w działania w dziedzinie klimatu nie tylko pozwolą rozwiązać problemy środowiskowe, ale również dodadzą bodźca gospodarczego i otworzą drogę do globalnej konkurencyjności Europy w dziedzinie technologii ekologicznych i cyfrowych.

4.9. UE powinna przewodzić w dyplomacji dotyczącej Zielonego Ładu i celów zrównoważonego rozwoju (Lafortune i in., 2024 ([9])) u boku innych ważnych krajów i regionów. Wykorzystałaby swoje postępy w realizacji Europejskiego Zielonego Ładu, aby pomóc innym regionom w krajach rozwijających się przyjąć podobne podejście. Powinna wdrożyć dwustronne inicjatywy z Chinami, Unią Afrykańską, Indiami, krajami ASEAN i CELAC (Ameryka Łacińska i Karaiby) oraz innymi partnerami z globalnego Południa.

4.10. UE powinna inwestować w multilateralizm i nadal przewodzić na świecie w nawoływaniu do działań w dziedzinie klimatu, zwłaszcza biorąc pod uwagę wycofanie się Stanów Zjednoczonych z wszelkiej rozsądnej odpowiedzialności w tej kwestii. Europa powinna przewodzić apelowi o przyspieszenie działań na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ i Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz na posiedzeniach konferencji stron UNFCCC, CBD i UNCCD.

([9]) Lafortune, Guillaume, Grayson Fuller, Adolf Kloke-Lesch, Phoebe Koundouri et Angelo Riccaboni (2024) „Wybory europejskie, przyszłość Europy i cele zrównoważonego rozwoju/Europejskie sprawozdanie na temat zrównoważonego rozwoju 2023/24", sprawozdanie SDSN Europe, https://www.tara.tcd.ie/handle/2262/104407.

4.11. Jeżeli chodzi o proces UNFCCC, ukończenie prac nad pakietem paryskim można przypisać skuteczności globalnej dyplomacji klimatycznej. W miarę jak wchodzimy w fazę ponegocjacyjną, w której rodzące się formy pluralizmu, sojuszy i partnerstw dwustronnych mogą na nowo zdefiniować multilateralizm, **coraz istotniejsza będzie rola społeczeństwa obywatelskiego**. Podmioty społeczeństwa obywatelskiego będą miały kapitalne znaczenie dla wskazywania drogi i przekuwania porozumień w sprawie klimatu w działania poprzez stałe zaangażowanie dyplomatyczne w terenie.

4.12. Odnowiona strategia dyplomatyczna musi opierać się na trzech zasadach przewodnich:

4.12.1. Uwzględnianie kwestii klimatycznych w zapobieganiu konfliktom: Bezpieczeństwo klimatu musi stać się centralnym filarem wysiłków na rzecz budowania pokoju. UE, wraz z organizacjami międzynarodowymi i rządami, powinna włączyć oceny ryzyka dla środowiska naturalnego do swoich strategii dyplomatycznych, zapewniając proaktywne reagowanie na napięcia związane z zasobami.

4.12.2. Intensyfikacja współpracy wielostronnej: Unia Europejska, Organizacja Narodów Zjednoczonych i inne podmioty globalne muszą zawrzeć silniejsze sojusze, w których będzie się priorytetowo traktować zarówno odporność na zmianę klimatu, jak i rozwiązywanie konfliktów. Partnerstwa regionalne i współpraca oddolna mogą wzmocnić strategie przystosowania się do zmiany klimatu, które zmniejszają niestabilność.

4.12.3. Inwestowanie w ekologiczny rozwój jako mechanizm pokojowy: Zrównoważona polityka gospodarcza, która propaguje odnawialne źródła energii, ponowne zalesianie i rolnictwo przyjazne klimatowi, może służyć jako stabilizująca siła w niestabilnych regionach. Zapewniając społecznościom trwałe źródła utrzymania, możemy zmniejszyć prawdopodobieństwo konfliktów związanych z zasobami.

Bruksela, dnia 17 lipca 2025 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE